

Raport vjetor i organeve të administratës shtetërore për ecurinë e gjendjes së mundësive të barabarta për gratë dhe burrat

1. INFORMACION THEMELOR

<i>Organi i administratës shtetërore (titulli)</i>	<i>MINISTRIA E MBROJTJES</i>
<i>Punuar nga (emri, mbiemri dhe pozicioni)</i>	<i>Biljana Stevkova – koordinatore për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat Elena Ivanova – zëvendës e koordinatorit për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat</i>
<i>Periudha e raportimit</i>	<i>viti 2022</i>
<i>Data e dorëzimit të Raportit</i>	<i>15 mars 2023</i>

Personi përgjegjës që miraton Raportin dhe konfirmon besueshmërinë e tij

Datë 17 Mars 2023

*Emri dhe mbiemri
Ministërja e Mbrojtjes
s.r. Sllavjanka Petrovska*

Nënshkrimi

Data e pranimit të Raportit në Ministrinë e Punës dhe Politikës Sociale

Emri dhe mbiemri (i zyrtarit nga Sektori për mundësi të barabarta që ka marrë Raportin)

Nënshkrimi

2. RËNDITINI AKTIVITETET E KRYERA TË CILAT JANE SIPAS LIGJIT PËR MUNDËSI TË BARABARA PËR GRATË DHE BURRAT:

2.1. Marrë masa themelore dhe të veçanta në përputhje me nenin 5, 6 dhe 7 nga LMB (rrethoni)

- A) Pozitive
- B) Inkurajuese
- C) Programatike

2.2 Matja e suksesit të masës (rënditëni informacionin e shkurtër-tregues të rezultatit të zbatimit të kësaj mase):

2.2.1 Forcimi i mekanizmave për barazinë gjinore në Ministrinë e Mbrojtjes.

2.2.2 Monitorimi dhe raportimi për zbatimin e Planit të Dytë Kombëtar të Veprimit (PKV) të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325, Gratë, Paqja dhe Siguria (2020-2025) – kornizë strategjike.

- Plani operacional për zbatimin e PNV-së së Dytë për zbatimin e Rezolutës 1325 të Ministrisë së Mbrojtjes (2021 – 2025).

2.2.3 Përforcohen kompetencat e personelit në Ministrinë dhe Armatën e Republikës së Maqedonisë së Veriut në fushën e barazisë gjinore dhe mbrojtjes nga të gjitha format e ngacmimeve.

2.2.4 Përfshirja e perspektivës gjinore në edukimin dhe trajnimin e mbrojtjes.

2.2.5 Zbatimi i buxhetimit të përgjegjshëm gjinor për programin e përzgjedhur.

2.2.6 Funkzionimi i mekanizmave të brendshëm për mbrojtje nga ngacmimet në vendin e punës në Ministri dhe Armatë.

2.3. A keni dhënë tregues për matjen e performancës dhe progresit (Ju lutemi specifikoni vetëm treguesit e prodhimit).

2.3.1 Forcimi i mekanizmave për barazinë gjinore në Ministrinë e Mbrojtjes.

- Funkzionimi i mekanizmave tashmë të krijuar dhe futja e mekanizmave të rinj në fushën e barazisë gjinore;

- Emërohen koordinator dhe zëvendës. koordinator për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat në Ministrinë e Mbrojtjes (2017);

- Oficeri për Barazi gjinore në kabinetin e Shefit të Shtabit të Armatës (2019);

- Pjesëmarrja në Grupin Rajonal të Punës – aktivitetet në kuadër të projektit rajonal me UNDP/SEESAC (6 përfaqësues nga Ministria dhe Armata);

- Grupi punues për koordinim, monitorim dhe raportim për zbatimin e PNV-së së dytë të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325 (2021);

- Grupi punues për zbatimin e vetëvlerësimit gjinor në Ministrinë e Mbrojtjes (projekt me Qendrën e Gjenevës për menaxhimin e sektorit të sigurisë (DCAF) – 2022);

[Type here]

- Grupi punues për planifikimin dhe zbatimin e buxhetimit të përgjegjshëm gjinor për nënprogramin e ri për të cilin është përgatitur një deklaratë gjinore buxhetore (2022);

- Për herë të parë në Ministri është sistemuar dhe plotësuar një pozicion pune në Ministrinë e Mbrojtjes – nëpunës i ri për barazi gjinore (2022).

2.3.2 Monitorimi dhe raportimi për zbatimin e Planit të Dytë Kombëtar të Veprimit (PNV) të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325, Gratë, Paqja dhe Siguria (2020-2025) – pjesë strategjike.

- Brifing gjashtëmujor për rezultatet e arritura nga zbatimi i PNV-së së dytë para Grupit ndërdepartamental këshillëdhënës dhe konsultativ për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

- Përgatitja e një raporti vjetor për rezultatet e arritura të zbatimit të PNV-së së Dytë.

2.3.3 Forcimi i kapaciteteve të personelit në Ministri dhe Armatë në fushën e barazisë gjinore dhe mbrojtjes nga të gjitha format e ngacmimeve.

- Forcimi i kapaciteteve të personelit në Ministri dhe Armatë në fushën e barazisë gjinore - organizimi i trajnimeve dhe pjesëmarrja në trajnime, seminare, kurse.

- Numri i pjesëmarrësve në trajnime, kurse dhe seminare – duke mbajtur të dhëna të ndara sipas gjinisë.

2.3.4 Përfshirja e perspektivës gjinore në edukimin dhe trajnimin e mbrojtjes.

- Pjesëmarrja në një grup pune rajonal me 6 përfaqësues nga Ministria dhe Armata për përgatitjen e Studimit Rajonal për integrimin e perspektivës gjinore në arsim dhe trajnim në sistemet e mbrojtjes në vendet e Ballkanit Perëndimor në kuadër të projektit rajonal me UNDP./SEESAC;

- Takimet e realizuara të grupit punues rajonal;

- Prodhuar dhe promovuar Studim Rajonal.

2.3.5 Funkcionimi i mekanizmave të brendshëm për mbrojtje nga ngacmimet në vendin e punës në Ministri dhe Armatë.

- Forcimi i aftësive dhe kompetencave të mekanizmave të brendshëm për mbrojtje nga ngacmimet: person i autorizuar dhe zëvendës i autorizuar për mbrojtje nga ngacmimi dhe tridhjetë e gjashtë (36) përfaqësues gjinor për këshilla dhe mbështetje gjatë ngacmimeve në vendin e punës në Ministri dhe Armatë (2020);

- Ku të raportoni ngacmimet në vendin e punës:

<https://mod.gov.mk/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF-%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%80%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5/#1626345693332-9d84c81a-9ef4>

- Ku të aplikoni për këshilla dhe ndihmë në rast ngacmimi në vendin e punës:

<https://mod.gov.mk/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF-%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%80%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5/#1626345693331-62ec70b4-5eb7>

2.4. Nëse keni dokumente dhe shtojca që flasin për progresin, bashkëngjitni ato në Raport

- Integrimi i perspektivës gjinore në arsim dhe trajnim në sistemet e mbrojtjes në shtetet e Ballkanit Perëndimor - Një studim rajonal bazë

<https://mod.gov.mk/storage/2023/01/integracija-na-rodova-perspektiva-vo-voenoto-obrazovanie-i-obuka.pdf>

3. PËRMENDNI NISIMAT E MARRA NË PERIUdhËN RAPORTUESE:

3.1. Iniciativat e ndërmarra për përfshirjen e parimit të mundësive të barabarta për gratë dhe burrat në planin strategjik dhe buxhetin e organit të administratës shtetërore (SDA), në përputhje me nenin 11 të ZEM-it.:

3.1.1 Inkorporimi i parimit të mundësive të barabarta për gratë dhe burrat në ligje, akte nënligjore dhe dokumente strategjike.

3.1.2 Ministria e Mbrojtjes vazhdon procesin e zbatimit të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor:

- monitorimi i Programit 6 – Akademia Ushtarake për të cilën është përgatitur Deklarata buxhetore gjinore (2018-2020);

- e përgatitur një deklaratë e re buxhetore gjinore për Nënprogramin 11- Formimi dhe përmirësimi profesional brenda dhe jashtë vendit (2022-2025)

<https://mod.gov.mk/inc/uploads/2022/08/Rodovo-Budzetstka-izjava-24.08.2022.pdf>

3.2. Matja e suksesit të iniciativës (sigurimi i informacionit të shkurtër-tregues të rezultatit të zbatimit të kësaj nisme):

3.2.1 Parimi i inkorporuar i mundësive të barabarta në aktet nënligjore dhe dokumentet strategjike:

- Është përgatitur drafti i Planit afatgjatë për zhvillimin e aftësive mbrojtëse (2023-2032), i cili parashikon zhvillimin e barazisë gjinore në të gjitha segmentet e proceseve të punës;

- Inkorporoi parimin e mundësive të barabarta në Planin afatmesëm të zhvillimit të mbrojtjes (2022 – 2025).

3.2.2 Ministria e Mbrojtjes do të vazhdojë procesin e zbatimit të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor:

[Type here]

- Programi 6 - Akademia Ushtarake, me të cilën Ministria e Mbrojtjes nisi procesin e zbatimit të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor në periudhën 2018-2020, shënon rritje të burimeve financiare të miratuara në drejtim të avancimit të procesit mësimor të Akademisë Ushtarake. Në të njëjtën kohë, rezultatet regjistrohen sipas treguesve të përfshirë në deklaratën e buxhetit gjinor:

- përmirësimi i objekteve të punës dhe akomodimit,
- ruajtja e një përqindjeje të lartë të kadetëve të regjistruar në Akademinë Ushtarake,
- Forcimi i aftësive të stafit mësimdhënës për integrimin e perspektivës gjinore në kurrikulat;
- duke filluar nga viti 2022, Ministria e Mbrojtjes në procesin e zbatimit të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor ka përfshirë një nënprogram tjetër, që është nënprogrami 11 - Formimi dhe përmirësimi profesional brenda dhe jashtë vendit dhe
- Rezultatet e arritura sipas treguesve të renditur në deklaratë do të përmbahen në Raportin vjetor të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor për vitin 2022.

3.3. A keni dhënë tregues/tregues për matjen e performancës dhe progresit (shembull për tregues)

3.3.1 Treguesit janë parashikuar në Planin Operativ të Ministrisë së Mbrojtjes për zbatimin e PNV-së së dytë për zbatimin e Rezolutës 1325, Gratë Paqja dhe Siguria.;

3.3.2 Treguesit janë paraparë në deklaratën buxhetore gjinore për nënprogramin e ri të përzgjedhur dhe do të monitorohen në periudhën 2022-2025.

3.4. Nëse keni dokumente dhe shtojca që flasin për progresin, bashkëngjitni ato në raport:

Progresi do të përmbahet në Raportin Vjetor për zbatimin e PNV-së së Dytë për Rez.1325 dhe në Raportin Vjetor për Buxhetin e Përgjegjshëm Gjinor. Ato janë publikuar në faqen e Ministrisë së Mbrojtjes, nëndritarja "Barazia gjinore".

4. BASHKËPUNIMI ME ORGANIZATA TË TJERA DHE BAZA E TË DHËNAVE:

4.1. Listoni aktivitetet për promovimin e mundësive të barabarta për gratë dhe burrat që institucioni juaj ka zbatuar në bashkëpunim me partnerët socialë dhe organizatat joqeveritare aktive në fushën e mundësive të barabarta për gratë dhe burrat?

4.1.1 Pjesëmarrja në fazën e dytë të Projektit Rajonal "Forcimi i bashkëpunimit rajonal në integrimin e perspektivës gjinore në reformat e sektorit të sigurisë në ballkanin perëndimor" organizuar nga UNDP/SEESAC

Katër shtete janë përfshirë në projekt: Republika e Maqedonisë së Veriut, Republika e Serbisë, Bosnja dhe Hercegovina dhe Mali i Zi, dhe janë zbatuar aktivitetet e mëposhtme:

Aktivitetet rajonale:

1. Ndarja e përvojave, mësimet e nxjerra dhe informimi mbi progresin e arritur të Ministrive të Mbrojtjes të përfshira në projektin rajonal përmes pjesëmarrjes së

[Type here]

përfaqësuesve nga ministrinë dhe Armatat (anëtarë të grupeve të punës rajonale). Përkatësisht, në vitin 2022 janë mbajtur këto:

- Në prag të takimit të 14-të rajonal për barazi gjinore, ministrja e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska zhvilloi takim me një delegacion të kryesuar nga Bojana Balon, kryetare e UNDP/SEESAC, në drejtim të thellimit të bashkëpunimit të deritanishëm dhe nënvizimit të rezultateve të arritura në fusha e barazisë gjinore prill 2022, Shkup.

- Takimi i 14-të rajonal për mekanizmat e barazisë gjinore në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura të Ballkanit Perëndimor, prill 2022, Shkup;

- Takimi i 15-të Rajonal i Mekanizmave për Barazi Gjinore në Ministrinë e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura të Ballkanit Perëndimor, dhjetor 2022, Beograd.

2. Forcimi i kompetencave dhe aftësive të trajnerëve të certifikuar gjinor, përmes pjesëmarrjes në aktivitete rajonale, si dhe trajnimit për certifikimin e trajnerëve të rinj gjinorë, d.m.th duke rritur grupin e trajnerëve - gjithsej 28 trajnerë gjinorë të certifikuar nga NATO (19 (nëntëmbëdhjetë) janë gra dhe 9 (nëntë) meshkuj).

- kurs i realizuar “Trajnimi i 3-të Rajonal për Trajnues”, organizuar nga UNDP/SEESAC, në periudhën 25.05-03.06.2022, në qendrën e trajnimit “Dr. Zhosef Kruzell”, në Ministrinë e Mbrojtjes. Katër përfaqësues nga Ministria dhe Armata morën certifikatën e NATO-s për trajnerë gjinorë, ndërsa drejtor i trajnimit ishte trajner gjinor nga Ministria e Mbrojtjes së Republikës së Maqedonisë së Veriut.

- u realizua Takimi i 6-të Rajonal i trajnerëve gjinorë, në të cilin morën pjesë 2 përfaqësues - femra nga Ministria e Mbrojtjes dhe 4 përfaqësues - meshkuj nga Armata, korrik 2022, Kollashin, Mali i Zi.

3. U realizua takimi i tretë i Grupit punues rajonal për integrimin e perspektivës gjinore në arsimin dhe stërvitjen ushtarake, në të cilin u finalizua teksti dhe përmbajtja e studimit rajonal, barazoi rekomandimet dhe prioritetet që do të theksoheshin dhe punohej në periudhën e ardhshme, qershor 2022, Jahorinë, B dhe H. Ministria e Mbrojtjes së Maqedonisë së Veriut mori pjesë me gjashtë (6) përfaqësues në grupin punues rajonal, të cilët u përfshinë aktivisht në përgatitjen e Studimit.

Studimi Rajonal për integrimin e perspektivës gjinore në arsim dhe trajnim në sistemet e mbrojtjes në shtetet e Ballkani Perëndimor përmban një përmbledhje të detajuar të sistemeve të edukimit dhe trajnimit të mbrojtjes në katër vendet e Ballkanit Perëndimor: Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Republika e Serbisë, me një analizë të shkallës së integritit të perspektivës gjinore në procesin e edukimit dhe trajnimit në mbrojtje. Studimi u nis në dhjetor 2022, Beograd;

- me mbështetjen e UNDP/SEESAC të Ministrisë së Mbrojtjes në nivel dypalësh janë realizuar projekte të vogla sipas të cilave janë arritur rezultate në forcimin e kompetencave, aftësive dhe njohurive shtesë në fushën e barazisë gjinore;

- u mbajt një takim për hartimin e rekomandimeve bazuar në rezultatet e hulumtimit mbi perceptimet e të rinjve - "Aspektet gjinore në zgjedhjen e një profesioni ushtarak midis të rinjve të moshës 14-21 vjeç në vendet e Ballkanit Perëndimor", në takim morën pjesë 15 pjesëmarrës, nga Ministria e Mbrojtjes (9) dhe Armata (7) (6M dhe 10F), Prill 2022, Shkup;

- fuqizimi i kompetencave të anëtarëve të grupit të punës për koordinimin, monitorimin dhe vlerësimin e PNV-së së dytë për rezolutën 1325 përmes një trajnimi dy ditor me temë "Trajnim për zhvillimin e kapaciteteve për monitorimin dhe vlerësimin e Planit të Dytë Nacional të Veprimit (PNV) për zbatimin e Rezolutës - Gratë paqe dhe siguria", 10 pjesëmarrëse, maj 2022, Shkup;

- me një përfaqësues të lartë nga Ministria e Mbrojtjes u zbatua programi Gender Coach - Programi i Mentorimit për barazinë gjinore, në periudhën korrik - nëntor 2022;

- fuqizimi i kompetencave dhe shkëmbimi i përvojave për përfshirjen e perspektivës gjinore në kurrikulat e Akademisë Ushtarake - seminar njëditor mbi rëndësinë e përfshirjes së perspektivës gjinore në sistemin e arsimit dhe trajnimit. Trajnimi ishte i dedikuar për stafin mësimdhënës të Akademisë Ushtarake dhe në të morën pjesë 12 profesorë të Akademisë Ushtarake, shtator 2022, Shkup.

- zhvilloi trajnim me temën "Forcimi i rolit të gruas në kontrollin e armëve të vogla dhe të lehta", i cili synonte marrjen e njohurive në këtë fushë duke pasur parasysh aspektin gjinor. Morën pjesë gjithsej 17 persona dhe ishte i dedikuar për personelin e Ministrisë së Mbrojtjes, Ministrisë së Punëve të Brendshme, Qendrës për menaxhim me kriza dhe Drejtorisë për mbrojtje dhe shpëtim, nëntor 2022, Shkup.

Bashkëpunim me UN WOMEN

Ministrja e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska zhvilloi një takim me koordinatoren rezidente të Kombeve të Bashkuara, Rosana Dudgjak dhe shefen e zyrës së UN WOMEN në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Vesna Ivanoviq Kastared, e cila diskutoi përprjekjet e përbashkëta për të forcuar ndërgjegjësimin për stereotipet gjinore, fushatat dhe ngritjen e kapaciteteve për një sistem sigurie të përgjegjshëm ndaj gjinisë.

Bashkëpunimi me Qendrën e Gjenevës për Menaxhimin e Sektorit të Sigurisë (DCAF)

Në shtator të vitit 2022, ministrja e Mbrojtjes Slavjanka Petrovska dhe shefi i programit menaxher të DCAF, Mark Remillar, nënshkruan Marrëveshje Bashkëpunimi me DCAF, e cila vendosi bashkëpunim me qëllim të zbatimit të procesit të vetëvlerësimit gjinor në Ministrinë e Mbrojtjes shtator 2022.

Për zbatimin efikas të Marrëveshjes, u formua një grup pune me përfaqësues nga Ministria dhe Armata, i mbështetur nga ekspertë për hulumtime sasimore dhe cilësore nga DCAF.

Bashkëpunimi synon të kontribuojë në avancimin e komponentit gjinor në Ministri duke ndihmuar dhe mbështetur procesin e vetëvlerësimit gjinor, në hartimin e rekomandimeve

[Type here]

dhe planit të veprimit gjinor, si dhe promovimin e kulturës institucionale që ofron mundësi të barabarta për burra dhe gra.

4.2. A është baza e të dhënave në dispozicion të ODU-së e ndarë sipas gjinisë?

a) Baza e të dhënave në lidhje me burimet njerëzore. *bashkangjisni një dokument me një pasqyrë të burimeve njerëzore të ndarë sipas gjinisë (numri i përgjithshëm i punonjësve, sipas titullit)

Të dhënat e ndara sipas gjinisë të oficerëve administrativë në Ministrinë e Mbrojtjes sipas kategorive në vitin 2022, të shprehura si % e numrit të përgjithshëm të oficerëve administrativë:

- B kategoria- 48 % femra dhe 52 % meshkuj;
- V kategoria - 56 % femra dhe 44 % meshkuj;
- G kategoria - 52 % femra dhe 48 % meshkuj, pra në total për të gjitha kategoritë së bashku - 47% femra dhe 53% meshkuj.

PNT (personeli ndihmës - teknik) - 9 % janë femra dhe 91 % janë meshkuj.

Zyrtarët administrativë në MM

Të dhënat e ndara sipas gjinisë për personelin ushtarak në Ministri dhe Armatë në vitin 2022:

- Oficerët - 17,73 % femra dhe 82,27 % meshkuj;
- Nënoficerët - 11,97 % femra dhe 88,03 % meshkuj;
- Ushtarë profesionistë- 5,86 % femra dhe 94,14 % meshkuj;
- Zyrtarë civil - 30,15 % femra dhe 69,85 % meshkuj;
- Nga numri i përgjithshëm i personelit në Armatë - 10,80 % femra dhe 89,20 % meshkuj.

Oficerët

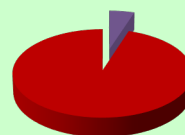
Жени Мажи

Nënoficerët

Жени Мажи

UPF

Жени Мажи

Civilët në Armatë

Жени

[Type here]

Në vitin 2022, një grua është dërguar dhe ka përfunduar me sukses Shkollën e Mbrojtjes Kombëtare jashtë vendit dhe një femër nënoficer ka përfunduar me sukses shkollën më të lartë të nënoficerëve.

Në vitin 2022 është bërë progres në rritjen e numrit të femrave në gradën e kolonelit. Gjegjesisht në gradën kolonel janë emëruar 4 gra.

b) Baza e të dhënave që i referohet pjesës së programit (mbulimi i përdoruesve sipas gjinisë së programeve, shërbimeve, masave, etj.)

* bashkëngjitni një dokument me një përshkrim të shkurtër të programit/shërbimit dhe të dhënave, të ndara sipas gjinisë për përdoruesit e synuar, grupet e synuara dhe të dhënat e ndara sipas gjinisë për përdoruesit e mbuluar, grupet e synuara, etj.

Ministria e Mbrojtjes zbaton parimin e mundësive të barabarta dhe kryen një rishikim të të dhënave të ndara sipas gjinisë në fushën e formimit dhe zhvillimit profesional. Në të njëjtën kohë, është evidente se mbajtja e përqindjes së pjesëmarrjes së grave të dërguara në trajnime brenda dhe jashtë vendit është ruajtur.

– Trajnime në vend (trajnime të specializuara të organizuara nga Ministria e Mbrojtjes – Qendra e stërvitjes “Dr. Xhosef Kruzell” për grupe të ndryshme : oficerë administrativë në Ministri, personel ushtarak dhe civil nga Armata.

Në vitin 2022, nga gjithsej 482 pjesëmarrës, 310 (65%) janë meshkuj dhe 172 (35%) janë femra.

– Formimi dhe përmirësimi profesional jashtë vendit (kurse, seminare, trajnime) ku referohen personet të kategorive të ndryshme: nëpunës administrativ nga Ministria, personel ushtarak nga Armata.

Në vitin 2022 janë dërguar jashtë shtetit gjithsej 162 persona nga Ministria e Mbrojtjes dhe Armata, prej të cilëve 130 (80%) janë meshkuj dhe 32 (20%) femra.

5. AKTIVITETET E REALIZUARA DHE REZULTATET E ARRITURA SIPAS DOKUMENTEVE STRATEGJIKE NË FUSHËN E BARAZISË GJINORE:

5.1. Paraqitni përgjegjësitë tuaja sipas Strategjisë për Barazinë Gjinore (SBGJ), Planit Kombëtar të Veprimit dhe Planit Operacional për vitin raportues.

Përshkruani nga:

a) Rezultatet e arritura

5.1.1 *Përmirësimi i mundësive të barabarta për gratë dhe burrat duke përfshirë perspektivën gjinore në akte nënligjore, dokumente strategjike, programe, nënprograme dhe plane.*

5.1.2 *Personel i ndjeshëm gjinor në Ministri dhe Armatë.*

5.1.3 *Aktivitete të realizuara në fushën e buxhetimit të përgjegjshëm gjinor.*

5.1.4 Zbatimi i parimit të mundësive të barabarta për gratë dhe burrat kur bëhet fjalë për formimin dhe përmirësimin profesional, duke respektuar ekspertizën dhe kompetencën.

5.1.5 Mekanizma të brendshëm funksionalë për të mbrojtur kundër ngacmimeve në vendin e punës.

5.1.6 Respektimi i parimit të mundësive të barabarta gjatë pjesëmarrjes në aktivitete ndërkombëtare (konferenca, seminare, etj.), si dhe gjatë pjesëmarrjes në misione dhe operacione ndërkombëtare dhe paqësore.

b) Aktivitetet e realizuara

5.1.1 Ministria e Mbrojtjes vazhdon të inkorporojë perspektivën gjinore në dokumentet strategjike.

5.1.2 Sensibilizimi gjinor i personelit në Ministri dhe Armatë, përmes realizimit të trajnimeve. Në të njëjtën kohë, trajnimi për çështjet gjinore është pjesë e trajnimit paravendosjes për personelin që dërgohet në misione dhe operacione ndërkombëtare dhe paqeruajtëse jashtë territorit të Maqedonisë së Veriut:

➤ përfshirja e trajnerëve të certifikuar nga Ministria dhe Armata në realizimin e trajnimeve gjinore të organizuara në Ministri dhe Armatë, si dhe përfshirja e tyre në trajnime rajonale dhe në aktivitete të tjera në fushën e barazisë gjinore.

➤ mbajti një leksion me temën “Njohja e personelit të Armatës me rezultatet e arritura deri tani në zbatimin e perspektivës gjinore”, tetor dhe nëntor 2022, në kazermat dhe garnizonet e Armatës.

➤ u zhvillua trajnimi me temë “Barazia gjinore dhe perspektiva gjinore”, për personelin e Shtabit të Përgjithshëm të Armatës, shkurt 2022.

5.1.3 Zbatimi i aktiviteteve sipas Metodologjisë së Buxhetimit të përgjegjshëm gjinor.

Ministria e Mbrojtjes realizoi me sukses aktivitetet në përputhje me deklaratën e buxhetit gjinor për Programin: Akademia Ushtarake, në periudhën 2018 - 2020, dhe ka vazhduar me monitorimin e njëjtë në vitin 2021/2022 dhe ka shënuar rezultate sipas treguesve të paraparë:

➤ Përmbajtja nga fusha e barazisë gjinore është e përfaqësuar në 4 lëndë të Akademisë Ushtarake: Të drejtat e njeriut, Psikologji ushtarake, Sociologji dhe histori ushtarake.

➤ Mbajtja e një përqindjeje të lartë të kadetëve të regjistruar në Akademinë Ushtarake, në vitin akademik 2022/2023, e cila arrin në 21%.

➤ zbatoi trajnimin gjinor për stafin mësimdhënës të Akademisë Ushtarake, në bashkëpunim dhe mbështetjen e UNDP/SEESAC.

➤ përmirësimi i kushteve të punës dhe ambienteve të akomodimit të Akademisë Ushtarake. Në vitin 2022 është vënë në përdorim objekti i rinovuar i Akademisë Ushtarake, kazerma Goce Dellçev, Shkup.

- *Ministria e Mbrojtjes vijon procesin e buxhetimit të përgjegjshëm gjinor për një nënprogram tjetër. Në vitin 2022 është përgatitur një pasqyrë buxhetore gjinore për programin 11- Formimi dhe përmirësimi profesional brenda dhe jashtë vendit (2022- 2025).*
- *Ministria e Mbrojtjes është një nga institucionet në të cilat Enti shtetëror i auditimit ka kryer auditimin e suksesshëm “Efektshmëria e masave të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut për barazi gjinore dhe iniciativa të përshtatshme buxhetore gjinore”.*

5.1.4 Transparencë në shpalljen dhe procedurën e përzgjedhjes për referim në formim dhe përmirësim profesional (trajtime, seminare, kurse dhe punëtori), të organizuara brenda dhe jashtë vendit duke zbatuar parimin e mundësive të barabarta për gratë dhe burrat, duke respektuar parimin e ekspertizës dhe kompetencave.

5.1.5 Zbatimi i detyrimeve ligjore dhe mekanizmave të brendshëm për mbrojtjen nga ngacmimet në vendin e punës.

- *informacioni i disponueshëm në faqen e internetit të Ministrisë së Mbrojtjes.*
- *një nëndritare më vete “Stop Ngacmimeve”, e cila përmban të gjitha dokumentet dhe informacionet e rëndësishme nga kjo zonë, si dhe numrat e kontaktit për këshilla, ndihmë dhe raportim të ngacmimeve.*
- *Forcimi i kompetencave të personit të autorizuar për mbrojtje nga ngacmimi dhe zëvendësit të personit të autorizuar përmes pjesëmarrjes në trajnim me temë “Pjesë ligjore për mbrojtjen nga diskriminimi dhe efektiviteti i saj: standardet e BE-së dhe modelet kombëtare”, nëntor 2022, Shkup.*

5.1.6 Pjesëmarrja në aktivitete ndërkombëtare (konferenca, seminare) në vitin 2022:

- *Gjatë vitit 2022, Ministrja e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska, me fjalimet dhe pjesëmarrjen e saj në ngjarje, jep kontribut dhe mbështetje të veçantë në integrimin e perspektivës gjinore dhe mundësive të barabarta për gratë dhe burrat:*

- *Fjalimi në Konferencën “Gratë, Paqja dhe Siguria” në Prishtinë;*
- *Video fjalim në një panel diskutimi me titull “Roli i gruas në kohë krize”, në konferencën ndërkombëtare për promovimin e barazisë gjinore “Gratë në politikën e jashtme”.*
- *Pjesëmarrja në panel diskutimi me temën “Helja e stereotipeve në sport, profesion dhe barazi mes gjinive” në Forumin Ndërkombëtar të Biatlonit, organizuar nga Federata Biathlon e Maqedonisë së Veriut dhe nën kujdesin e Presidentit të Qeverisë së Republikës së Maqedonia e Veriut.*

- *Pjesëmarrja e përfaqësuesve të Ministrisë në konferencën me temë “Kujdesu si burrë - nga vetëdija te përfshirja: Përfshirja e burrave në parandalimin e dhunës me bazë gjinore dhe puna me dhunuesit me fokus në sigurinë e viktimës”, nëntor 2022, Shkup;*

➤ *Përfaqësues nga Ministria dhe Ushtria morën pjesë në një kurs pesë-ditor me temë „Integration of Women and Gender Perspectives into Armed Forces (IWGPAF)“, mars 2022, Gjeorgji.*

- Në organizim të Qendrës për bashkëpunim të sigurisë RACVIAC - Zagreb, Republika e Kroacisë, dhe në bashkëpunim dhe mbështetje me Qendrën nordike për gjini në operacione ushtarake (NCGM), u realizua një trajnim dyjavor për trajnerë përmes të cilit 3 (tre) përfaqësues nga Ministria dhe Armata kanë marrë certifikatën e trajnerit gjinor. Një trajner gjinor nga Ministria e Mbrojtjes u angazhua në organizimin dhe realizimin e trajnimit si trajner dhe drejtues i një grupi sindikal, shtator 2022.

c) Treguesit e matjes së suksesit

5.1.1 Integrimi i vazhdueshëm i perspektivës gjinore në përgatitjen e dokumenteve strategjike

5.1.2 Numri i trajnimeve të kryera për grupe të caktuara të synuara, të dhëna të ndara sipas gjinisë për pjesëmarrësit në trajnim, numri i trajnerëve gjinorë që janë përfshirë në realizimin e trajnimeve gjinore.

5.1.3 Arritja e rezultateve sipas output-it - treguesit nga - deklarata për buxhetin Gjinor e nënprogramit 11 - Formimi profesional dhe përmirësimi i punonjësve brenda dhe jashtë vendit (2022 - 2025).

5.1.4 Përmirësimi i kompetencave të punonjësve iu referua formimit dhe përmirësimit profesional brenda dhe jashtë vendit dhe menaxhimit të të dhënave të ndara sipas gjinisë.

5.1.5 Aktivitetet dhe masat e marra për mbrojtjen nga ngacmimet në vendin e punës.

5.1.6 Numri i aktiviteteve në një kontekst ndërkombëtar dhe të dhëna të ndara sipas gjinisë për pjesëmarrësit.

d) Fondet e shpenzuara për aktivitete të realizuara në fushën e barazisë gjinore dhe burimi i fondeve

➤ *Buxheti i Ministrisë së Mbrojtjes.*

➤ *Mbështetja (donacionet) nga organizatat ndërkombëtare.*

5.2. A janë të përcaktuara në mënyrë specifike kompetencat dhe detyrat e koordinatorit dhe zëvendëskoordinatorit në aktin për sistematizimin e vendeve të punës në organet e administratës shtetërore?

Përgjegjësitë e koordinatories dhe zëvendëskoordinatorës nuk janë të përcaktuara në mënyrë specifike me Aktin për sistematizimin e vendeve të punës në Ministri. Sipas vendimit (2017) me të cilin janë emëruar, ata janë përgjegjës për organizimin dhe zbatimin e masave në kompetencë të Ministrisë dhe Armatë për krijimin e mundësive të barabarta për gratë dhe burrat në përputhje me Ligjin për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat dhe akte të tjera normative.

[Type here]

Koordinatorja është udhëheqësja e Njwsitit të Trajnimeve, ndërsa zëvendëskoordinatorja është këshilltare në Njësitin e planifikimit të personelit dhe politikave të personelit – Sektori për burime njerëzore.

Në të njëjtën kohë, kanë akses dhe disponojnë informacionin e nevojshëm për realizimin e duhur të detyrave të caktuara, bashkëpunojnë menjëherë me personin e emëruar në pozicionin e sistemuar Bashkëpunëtor i ri për barazi gjinore, me mekanizma të tjerë (të brendshëm) në fushën e barazisë gjinore, si dhe me të gjitha njësitë organizative në Ministrinë e Mbrojtjes. Njëkohësisht bashkëpunojnë edhe me oficerin për barazi gjinore në Kabinetin e Shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Armatës.

5.3. Çfarë trajnimesh kanë ndjekur koordinatori dhe zëvendëskoordinatori gjatë periudhës raportuese, ku kanë marrë pjesë?

A kanë ndjekur trajnimet si:

- a) dëgjues
- b) trajnerë

5.4. Brenda periudhës së plotë të kryerjes së funksionit, tregoni se cilat trajnime (specifikoni barazinë gjinore dhe antidiskriminimin tematik, trafikimin e qenieve njerëzore, dhunën në familje, barazinë gjinore dhe mbrojtjen sociale, etj.) kanë ndjekur:

Koordinatorja për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat:

a) Dëgjuese - /

b) Trajnere

– Trajnues i certifikuar për trajnim me temë: “Mobingu dhe zgjidhja e konflikteve në vendin e punës”.

Pjesëmarrja

- Pjesëmarrja në hartimin e Planit kombëtar të veprimit për barazinë gjinore 2022-2024.
- Anëtar i grupit rajonal të punës për zhvillimin e një Studimi Rajonal për integrimin e perspektivës gjinore në edukimin dhe trajnimin në mbrojtje (UNDP/SEESAC).
- Pjesëmarrja në aktivitete për zbatimin e vetëvlerësimit gjinor në Ministrinë e Mbrojtjes (projekt me DCAF).

Zëvendës koordinatorja për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat:

a) Dëgjuese - /

b) Trajnere

– **Pjesëmarrja**

– Pjesëmarrja në takimin e 15-të rajonal të mekanizmave për barazi gjinore në ministrinë e mbrojtjes dhe të forcave të armatosura të Ballkanit Perëndimor, dhjetor 2022 në Beograd, R. e Serbisë.

[Type here]

– Pjesëmarrja në një forum për Propozim-ligjin e ri për barazinë gjinore, organizuar nga Ministria e Punës dhe Politikës Sociale .

- Pjesëmarrja në hartimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Barazinë Gjinore 2022-2024.

5.5. Si transferohen më tej njohuritë e marra në ODU-në tuaj, a keni një metodë apo sistem të vendosur të transferimit të njohurive (transferim informacioni, shkëmbim materialesh, mbajtjen e seancave të shkurtra për transferimin e njohurive te kolegët, etj.)

Ju lutemi përshkruani:

5.5.1 Krijimi dhe shkëmbimi i raporteve dhe materialeve nga pjesëmarrja në aktivitete në fushën e perspektivës gjinore dhe mbrojtjes nga ngacmimet në vendin e punës.

5.5.2 Përgatitja e raporteve nga trajnimet e zhvilluara gjinore, të cilat janë pjesë e analizave gjashtëmujore dhe vjetore.

5.5.3 Ndarja e materialeve (prezantimet, etj.) nga trajnimet, informimi/takimet e trajnerëve gjinorë.

- mbajtjen e takimeve të punës së grupeve punuese të themeluara në Ministri, transferimin e njohurive, përvojave të fituara, shkëmbimin e praktikave të mira.

5.5.4 Artikujt e revistës "Mburoja" me përmbajtje në fushën e barazisë gjinore gjenden edhe në formë elektronike në faqen e internetit të Ministrisë..

5.5.5 Disponueshmëria e informacionit - Nëndritarja e uebfaqes së Ministrisë së Mbrojtjes për "Barazinë gjinore".

5.5.6 Disponueshmëria e informacionit - Nëndritarja e faqes së internetit të Ministrisë dhe Armatës "Stop Ngacmimeve".

5.5.7 Shkëmbimi i informacionit në rrjetet sociale.

5.6. Sa dhe cilat iniciativa (ligje të propozuara, strategji të propozuara, informacione të propozuara për qeverinë, plane të propozuara veprimi, buxhete të propozuara, plane strategjike të propozuara) i kanë dorëzuar ODU-së koordinatori dhe zëvendëskoordinatori për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat?

5.6. Sa prej atyre nismave kanë qenë të suksesshme?

5.7. Tregoni nëse dhe çfarë sfidash keni hasur gjatë vitit raportues dhe çfarë propozimesh keni bërë për t'i kapërcyer ato:

[Type here]

Gjatë vitit 2022, në bashkëpunim me mekanizmat e brendshëm për barazi gjinore, është punuar në vazhdimësi për përmirësimin e proceseve dhe zbatimin e aktiviteteve.

6. SFIDAT, PRAKTIKAT E MIRA DHE MËSIMET E MËSUARA:

6. SFIDAT, PRAKTIKAT E MIRA DHE MËSIMET E MËSUARA

6.1.1. Zbatimi i perspektivës gjinore në dokumentet strategjike të Ministrisë së Mbrojtjes.

Praktikat e mira dhe mësimet e nxjerra:

Propozim për tejkalim: Inkorporimi i perspektivës gjinore në ligje, akte nënligjore, programe dhe nënprograme të Ministrisë së Mbrojtjes.

Në vitin 2022, për herë të parë në Ministrinë e Mbrojtjes, me ndryshimin e Ligjit për sistematizimin e vendeve të punës, u sistemua pozicioni i punës - Bashkëpunëtor i ri për barazi gjinore, në të cilin u caktua një person me studime të kryera për gjinitë.

Vazhdimësia e koordinatorës/zëvendëskoordinatorës së emëruar për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat, të cilët i kryejnë këto detyra që nga viti 2017.

6.1.2. Mbajtja e bazës së të dhënave të të dhënave të ndara sipas gjinisë në fushën e menaxhimit të burimeve njerëzore dhe në zbatimin e trajnimeve dhe përmirësimeve profesionale, duke përfshirë parimin gjinor dhe mundësitë e barabarta për zhvillimin e karrierës së grave dhe burrave në Ministri dhe Armatë.

Propozim për tejkalim: Automatizimi i sistemit të menaxhimit të burimeve njerëzore.

6.2. Ndani një shembull të praktikës së mirë ose të keqe

Praktikat e mira

6.2.1. Ministria e Mbrojtjes ka të certifikuar trajnerë gjinorë të cilët janë të përfshirë drejtpërdrejt në procesin e sensibilizimit gjinor të personelit në Ministri dhe Armatë – gjithsej 28 trajnerë të certifikuar nga NATO.

6.2.2 Funksionimi i mekanizmave të brendshëm për mbrojtjen nga ngacmimet në vendin e punës dhe disponueshmëria e tyre në ueb faqen e Ministrisë.

6.2.3 Sensibilizimi gjinor i stafit - zbatimi i trajnimeve gjinore.

6.2.4 Bashkëpunimi dhe mbështetja nga organizatat ndërkombëtare (përmes projekteve rajonale dhe aktiviteteve të projektit në nivel dypalësh) në masë të madhe jep kontribut në proceset e integritit të perspektivës gjinore në Ministri dhe Armatë.

6.2.5 Shkëmbim përvojash, bashkëpunim dhe pjesëmarrje në aktivitete (konferenca, trajnime etj.) me karakter rajonal dhe ndërkombëtar.

[Type here]

6.3. Jepni shembuj të mësimeve të nxjerra

6.3.1. Pjesëmarrja në projekte rajonale dhe përgatitja e dokumenteve (studimeve) përmes analizave dhe rekomandimeve të plota kontribuojnë në planifikimin e aktiviteteve të ardhshme në fushën e barazisë gjinore.

6.3.2. Është zhvilluar dhe promovuar "Studimi Rajonal mbi integrimin e perspektivës gjinore në arsim dhe trajnim në sistemet e mbrojtjes në shtetet e Ballkanit Perëndimor".

7. PËRSHKRUANI HAPAT TUAJ TË RADHËS:

7.1 Përshkruani shkurt se cili është plani juaj i veprimit për vitin e ardhshëm dhe në çfarë do të kontribuojnë (zbatimi i Strategjisë për barazinë gjinore, një dokument tjetër strategjik i ODU, etj.)

7.1.1. Koordinimi, monitorimi dhe vlerësimi i Planit të Dytë Kombëtar të Veprimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325 (2020 - 2025) në përputhje me planet operative për zbatimin e të gjitha palëve të interesuara të zhvilluara nga Grupi Punues për Koordinim, Monitorim, Vlerësimi (GP për KMDheV).

7.1.2 Zbatimi i aktiviteteve të parashikuara në Planin Operativ të Ministrisë së Mbrojtjes për zbatimin e PNV-së së Dytë për Rez. 1325 të Republikës së Maqedonisë së Veriut (2020-2025), dhe me qëllim të arritjes së rezultateve të parashikuara në pesë synimet strategjike të së njëjtës.

7.1.3. Zbatimi i aktiviteteve sipas strategjisë së re të Barazisë gjinore (2021 - 2026).

7.1.4. Forcimi i kapaciteteve në fushën e barazisë gjinore të kategorive të ndryshme të personelit në Ministri dhe Armatë (trajnime, kurse dhe seminare në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar).

7.1.5. Përmirësimi i aftësive të trajnerëve gjinorë të certifikuar në Ministri dhe Armatë.

7.1.6. Zbatimi i vazhdueshëm i trajnimeve gjinore dhe trajnimeve për mbrojtjen nga ngacmimet në vendin e punës për personelin e Ministrisë dhe Armatës.

7.1.7. Avansimi i bashkëpunimit në nivel dypalësh, rajonal dhe ndërkombëtar në këtë fushë.

7.1.8 Aktivitetet me organizatat ndërkombëtare për vitin 2023:

- Aktivitetet rajonale dhe dypalëshe sipas Planit të Veprimit për vitin 2023 me UNDP/SEESAC.

- Zbatimi i një vetëvlerësimi gjinor në Ministrinë e Mbrojtjes gjatë vitit 2023, sipas Planit Dinamik të Veprimit me DCAF.

[Type here]

8. PROPOZIME DHE SUGJERIME PËR MINISTRINË E PUNËS DHE POLITIKËS SOCIALE:

8.1 Paraqitni propozimet ose iniciativat tuaja në SEM - MTSP në drejtim të përmirësimit të:

a) Funkcionaliteti dhe koordinimi i mekanizmave për barazi gjinore

– Përmirësimi i përmbajtjes së Raportit Vjetor të organeve të administratës shtetërore për ecurinë e gjendjes së mundësive të barabarta për gratë dhe burrat.

– Përmirësimi i mekanizmave të monitorimit dhe raportimit përmes përgatitjes dhe dorëzimit të raporteve gjashtëmujore, si dhe realizimit të takimeve ndërsektorale për shkëmbimin e përvojave, shkëmbimin e praktikave të mira dhe koordinimin.

b) Zbatimi i Strategjisë për barazinë gjinore në politikat/programet sektoriale

/